

Zakaj se v znanosti ne zaposluje več žensk?

Teško se je vrniti po letu dni

Dunja Mladenec, predstavnica v evropski strokovni skupini Enwise za promocijo znanstvenic, meni, da so znanstvenice razpete med kariero in družino

Znanost gotovo sodi med področja, kjer se vsaj v statistiki zelo prepričljivo kažejo razlike med moškimi in ženskimi poklicnimi možnostmi. Znanstvenikov je skoraj na vseh strokovnih področjih več kot znanstvenic, to pa je še izraziteje v tehniki in drugih »moških« strokovnih področjih. Čeprav ima naša država enega največjih deležev žensk med diplomanti dodiplomskega študija v Evropski uniji, je v deležu doktorik znanosti (41 odstotkov) še vedno za povprečjem EU (43 odstotkov doktorik znanosti). Kljub temu bi težko rekli, da Slovenke v znanosti zaostajajo, saj je pri nas delež raziskovalk (34 odstotkov) precej večji od povprečja EU, kjer znaša 29 odstotkov.

Toda tudi ta delež je gotovo da leč pod tistim, ki bi ga lahko pričakovali glede na izobrazbo Slovenk. Doktorica računalništva **Dunja Mladenec**, ki je že 20 let zaposlena na Institutu Jožefa Stefana kot raziskovalka na področju računalništva, je nedvomno idealna sogovornica za pogovor o zaposlovanju žensk v znanosti pri nas. Tudi zato, ker je sama izbrala poklic računalničarke, kjer je delež žensk veliko manjši od moškega, še zlasti pa so v manjšini med doktorji znanosti. Razmere se sicer počasi spreminjajo, a še lani je iz računalništva in informatike na ljubljanski univerzi doktoriralo 17 žensk od sku-

pno 87, v Mariboru pa jih je bilo šest med 47 doktorji. Mladenecova ni le pripadnica omenjene manjšine, ampak tudi predstavnica Slovenije v strokovni skupini evropske komisije za promocijo znanstvenic v državah srednje in vzhodne Evrope ter v baltskih državah (Enwise). Lani je bila tudi urednica knjige Enakost žensk in moških v znanosti in raziskovanju v Sloveniji.

Na vprašanje, ali se ženske v znanosti pri nas težje zaposlijo od moških, je Mladenecova odgovorila, da razlik ni. Težave so drugje: »Na nekaterih poklicnih področjih je precej premalo žensk, ki se

potegujejo za te zaposlitve. Tako je pri večini tehniških študijev. V računalništvu je delež žensk sicer večji, in sicer malo več kot 30-odstoten, a je zato na drugih tehniških področjih komaj petinski ali še manjši. Tako tudi tisti, ki bi želeli zaposliti več žensk, tega preprosto ne morejo.«

Zakaj se ženske tudi tam, kjer jih diplomira precej več kot moških, nato redkeje odločajo za doktorski študij? »Menim, da je to povezano s tem, da se ženske težje odločajo za daljše izobraževanje, ker to sovpadajo z leti, ko si mnoge že ustvarjajo družine oziroma jih vsaj načrtujejo. Ženske v znanosti imajo gotovo težavo, ki je moški nimajo: po rojstvu otrok so nekaj časa odsotne, v znanosti pa je tako, da si daljše odsotnosti ne moreš privoščiti, če nočeš izgubiti stika z njo.« je pojasnila Mladenecova in to podkrepila s svojo zgodbo o usklajevanju družinskega življenja in znanosti. »Za otroka sem se odločila, ko sem že naredila doktorat. Kljub temu ni bilo preprosto. V računalništvu se stvari tako hitro spreminjajo, da že leto dni odsotnosti pomeni velike težave, ko se želiš vrniti. Zato sem se odločila za šestmesečni porodniški dopust, nato pa sem delala polovični delovni čas oziroma sem si porodniško razdelila z možem, ki je prav tako raziskovalec.«

Z Mladenecovo smo se pogovarjali tudi o razlogih za to, zakaj se pri nas razmeroma veliko doktoric znanosti raje kot v raziskovalnih inštitutih ali gospodarstvu zaposli v državni upravi ali drugih službah, ki so le posredno povezane z znanostjo. »Menim, da je zato, ker v raziskovanju ni pravega delovnega časa. Ženska se sama odloči, ali da bala prednost temu, da je vsak dan ob petih popoldne doma in nato z družino in z otroki ali da – tako kot jaz – prihaja domov šele ob sedmih ali osmih zvečer in po tem, ko gre otrok spat, navadno za računalnikom dela še naprej.«

JASNA KONTLER - SALAMON



Izbira tehniških poklicev med dekleti

Privabi jih zlasti računalništvo

Delež deklet v elektrotehniki je zgolj odstotek Pri izbiri pogosto odločajo iracionalni dejavniki

V programih, v katere se pretežno vpisujejo fantje, število deklet sicer postopoma narašča, vendar je še vedno tako majhno, da vse kaže, da bo področja še nekaj časa veljala za predvsem »moška«. Fakultete in srednje šole si zlasti na informativnih dnevih prizadevajo, da bi privabile dekleta, a posebnih programov večina ne pripravljajo.

Bojan Grčar, prodekan za študijske zadeve na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru, zatrjuje, da poskušajo motivirati dekleta za vpis na predstavitvah in informativnih dnevih. »Dan fakultete decembra lani je bil pod geslom Ženske za tehniške poklice in tudi letos bomo to nadaljevali. Dekleta so praviloma bolj prizadevna, natančna in uspešna.« A pri izbiri študija so, kot pojasnjuje, pogosto odločilni tudi povsem iracionalni in čustveni motivi, premalo pa se upošteva predvsem možnost zaposlitve. V zadnjih letih njihovo število v vseh programih, predvsem v računalništvu in informatiki, narašča. V študijskem letu 2002/03 so imeli, denimo, samo tri dekleta med 127 fanti, lani pa jih je bilo 25 med 264 vpisanimi. Njihov delež v elektrotehniki pa se ne spreminja in je nekaj več kot odstotek. Več jih je v programu medijske komunikacije, kjer prekašajo fante, saj jih je 57 odstotkov.

Tudi Zdravko Žalar s Srednje šole tehniških strok Šiška v Ljubljani pravi, da je število deklet z namerljivo: »Pred približno 15 ali 20 leti jih je bilo nekaj, tako na elektro kot na strojnem programu. A po tem skoraj ne več oziroma le dve med približno 600 do 700 dijakov, kolikor jih imamo vsako šolsko leto.« Gospodarske razmere in spodbujanje vpisa v gimnazije v

prejšnjem obdobju so, kljub aktivnostim, da prikažejo poklicno področje, še posebno elektronike, primerno tudi za dekleta, naredila svoje. Dekleta sicer privabljajo z delavnici na osnovnih šolah, programe promovirajo ob dnevnih odprtih vrat in informativnih dnevih. Deficit mladih na tem področju je tako velik, da se zaposlitve ni bati. »Pri današnjih tehnologijah dekleta lahko opravljajo delo na katerem koli področju tehnike, sposobnost pa je tista, ki bo (kot pri fantih) določala, s kako zahtevnim delom se bodo ukvarjala oziroma nadaljevala študij.«

Na Srednji šoli za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani, kjer je med 997 dijakov 24 deklet (2,4 odstotka), Darinka Plankar, šolska svetovalna delavka, navaja, da se najmanj deklet vpisuje v programa elektrotehnik-elektronik in energetik; v vseh letnikih imajo le po eno. Nekoliko bolj je zanje zanimiv program elektrotehnik računalništva, a jih je v vseh letnikih, kjer jih je 15 (pet odstotkov). Dekleta spodbujajo za tehniške poklice na srečanjih, ki jih imajo na osnovnih šolah, zavodih za zaposlovanje, na dnevu odprtih vrat in informativnem dnevu, posebnih promocij zanje pa ne pripravljajo.

MAJA HITJ

Dr. Suzana Uran

V elektrotehniki po naključju, a uspešno

Suzana Uran pravi, da se je v elektrotehniki znašla po naključju. Začelo se je preprosto s tem, da je bila v gimnaziji dobra pri matematiki; potem pa jo je vse po malem zanimalo, začne opisovati tipično najstniško zagato pred vpisom na fakulteto. Najprej diplomirana inženirka elektrotehnike in nato doktorica s področja robotike z uveljavljanjem v tradicionalno moškem svetu ni imela težav. Vprazaprav meni, da si ženske ponavadi same zapirajo pot, prepričane, da jih moški ne bodo sprejeli. »Ljudi ovirajo predvsem lastni cilji in predsodki,« je njeno spoznanje.



SUZANA URAN

Na fakulteti je imela le eno sodelko. Fantje vsaj na zunaj, kot se spominja 45-letna Suzana Uran, niso pokazali, da bi se jim zdelo dekleta pri elektrotehniki kaj manj sposobna, a je po prvem letniku izvedela, da je bila vendarle na manjši preizkušnji. Pod drobnogled si jo je vzel sošolec in moral na koncu priznati, da je celo boljša od njega, se danes smeje sogovornica. Profesorji so jo spodbujali in tako je na fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru ostala tudi po diplomii, kot raziskovalka. Dekleta, ki se odločijo za elektrotehniko, tudi sicer po njenih opažanjih po večini ostanejo v akademski sferi in ne v

industriji, saj so praviloma zelo sposobna. Med magisterijem in doktoratom je dobila prvega sina in v tem obdobju tudi sama pri sebi zaznala, da lahko ljudje sami sebe ovirajo: »Po rojstvu sina sem prevzela tipično žensko vlogo in naenkrat sem imela dva enakovredna cilja – starševstvo in kariero. Oboje hkrati je zelo težko dobro opravljati. Zaradi te dvojne obremenitve sem se prvič soočila z razliko med žensko in moškimi, ki so po mojem mnenju zelo redko v takem položaju.«

Sicer je prepričana, da je elektrotehniko ravno toliko žensko področje kot moško. Zelo pomembne so namreč ročne spretnosti, ki niti ne zahtevajo toliko fizičnih naporov. Ali to tudi zaznavajo dekleta? Med študenti elektrotehnike jih je zelo malo, zlasti odkar se je njihova fakulteta razdelila na elektrotehniški in računalniški del. Težava je, da se na tem področju niti ne prekusijo; možnost za izkušnje bi jim morali dati že v osnovni šoli, meni Suzana Uran. Tako otrokom – tudi svojim (objubila si je namreč, da zanjo ne bo veljala, da je kovačeva kobila vedno bosca) – odpira pot v tehniko in zanje pripravja krožek robotike in tekumovanje Robobum. SIMONA BANDUR

Dr. Barbara Korošič Seljak

S kolegi o metodah, s kolegicami o uporabi

Računalništvo je izbrala, ker je povezano z matematiko, logiko in tehniko, a bolj uporabno – Ženske popularizirajo znanost z aktivno navzočnostjo

Naslov njene doktorske disertacije iz leta 1997, Metode in orodja za razvoj ko-procesorske enote jedra operacijskih sistemov za delo v realnem času, marsikomu, ne le ženskam, ne pove prav veliko. Njeni kolegi na odseku za računalniške sisteme na Institutu Jožef Stefan so večinoma moški, vendar ji to, kot pravi Barbara Korošič Seljak, doslej ni povzročalo težav. Enakopravnost med spoloma jim je bila verjetno položena že v zibelko.

Najprej je bila ljubezen do matematike, fizike, tehničnih predmetov. Na – takrat še – splošni gimnaziji Poljane niso imeli računalniškega krožka. »Ko sem razmišljala o tem, da bi študirala matematiko in fiziko, si nisem predstavljala, kaj bi s tem v življenju lahko počela. Lahko bi bila profesorica, a si tega tedaj nisem želela. Računalništvo pa se mi je zdelo nekje vmes – povezano z matematiko, logiko, tehniko –, a bolj uporabno,« se Barbara Korošič Seljak vrne do pred dve desetletji nazaj. Ko se je vpisala na fakulteto, je ravno diplomirala prva generacija, zato tudi sami nismo vedeli natančno, kaj računalništvo pomeni v praksi. Takrat je bilo še v povojih.

Od takrat je diplomirala, magistrirala in doktorirala, vse pa je začela s tremi otroki. Prvorojenka in njegovo sestrico je rodila med magisterijem in doktoratom. Kako ji je uspelo združiti vsa opravila? Nasmehi se. »Magisterij sem naredila, preden sem imela otroke, potem se je rodil sin, pa hčerka, nato sem doktorirala in življenje je šlo naprej.« Umirjeno, kot da bi opisovala pozabavanje peresca v zraku, razlaga o zgodnjem obdobju materinstva in hkratnem delu na Institutu Jožef Stefan, kjer so delovne razmere, priznava, boljše kot v industriji.

Vendar ji je to obdobje, zaradi birokratske togosti, tudi »škodilo«. Ko se je prijavila na razpis za postdoktorski projekt, je morala namreč prikazati rezultate v zadnjih treh letih, a je uvidela, da so moški pri tem le v prednosti. V tem obdobju je bila na dveh porodniških in tudi na kakšnem bolniškem dopustu – družinske obveznosti pač. Ministrstvo je prosila, ali bi lahko določbo prevedeli v »zadnja tri aktivna leta«, a so ji odgovorili, da pravno tega ni mogoče izvesti v tako kratkem času. »Tako

to gre: lahko greš na porodniško, na bolniško, ampak čas teče,« je razumna.

Ker je ženska, nima posebnih težav. »Kolegi me obravnavajo enakovredno. Tudi pri izvolitvah nimam težav. Vodja mojega odseka me razume in kadar sem morala vzeti bolniški dopust, me nikoli ni oviral.« Meni pa, da so ženske včasih preveč predane družinskim odgovornostim; obveznosti bi brez slabe vesti laže predale možu, če bi si znala partnerja domača opravila bolje porazdeliti. »Mislila, da je tudi v nas problem, saj čutimo, da je družina na prvem mestu in nam je v nekem trenutku popolnoma vseeno za vse drugo, pri moških pa, se mi zdi, ni tako.«

Ženske smo ženske, moški pa moški, tudi v računalništvu in informatiki. Barbara Korošič Seljak je med drugim oblikovala računalniške jedlinice za vrtnice, šole in bolnišnice, z nekaj drugimi kolegi pa razvila spletno aplikacijo za načrtovanje prehrane (<http://optjed.ijs.si>). »Vse zelo rade delamo na problemih, ki so povezani z zdravjem, medicino, pedagogiko. Moške zanimajo problemi, ki so bolj moške narave,« pojasni, ko navržemo, da si moškega, ki bi mu »kapnil« tak jedilnik, ne predstavljamo. »Ko se pogovarjam s kolegi, se pogovarjam o metodah, ki so za vse enake. Pri vprašanju, kje jih bomo aplicirali, v kakšnem okolju, pa se že pozna, ali si ženska ali moški.«

Se danes je zelo hvaležna mami, ki jo je vedno spodbujala, naj študira tisto, kar hoče, »vendar naj dosežem raven, na kateri bom samostojna, neodvisna in bom lahko odločala sama o sebi«. Prepričana je, da lahko ženske znanost popularizirajo že z aktivno navzočnostjo in vzajemnim spodbujanjem. Subtilno in potrpežljivo, saj se »več nek zagotovo ne bo nič spremenilo«.

ANUŠKA DELIČ



DUNJA MLADENEC

Vpis na študijska področja, po spolu

področja izobraževanja	vsj	moški	%	ženske	%
1 Izobraževanje	10.118	2016	19,92	8102	80,08
2 Umetnost in humanistika	8596	2362	27,48	6234	72,52
3 Družbene vede, poslovne vede in pravo	49.903	17.027	34,12	32.876	65,88
4 Znanost, matematika in računalništvo	6241	4179	66,96	2062	33,04
5 Tehnika, proizvodnje in predelovalne tehnologije in gradbeništvo	17.962	13.627	75,87	4335	24,13
6 Kmetijstvo in veterinarstvo	3506	1561	44,52	1945	55,48
7 Zdravstvo in sociala	8462	1714	20,26	6748	79,74
8 Storitve	10.006	5298	52,95	4708	47,05
Skupaj	114.794	47.784	41,63	67.010	58,37

DELO Vir: Statistični urad RS, 2005

Ene trdnjave padajo, druge kljubujejo

JASNA KONTLER - SALAMON

Gotovo bi bilo najbolje, da bi imeli v vseh poklicih – razen morda tistih, ki temeljijo predvsem na fizični moči – približno enake deleže moških in žensk. Strokovnjaki že dolgo ugotavljajo, da ni strokovno utemeljenih razlogov, da se ženske (in moški) izogibajo nekaterim študijskim programom in s tem tudi poklicem. Seveda pa so za to drugačni razlogi, ki jih, kot se zdi, lahko odpravi predvsem čas. Včasih celo preveč učinkovito.

Razmislite o tem, kateri poklici danes še vedno veljajo za tipično moške in ženske nam, če ga usmerimo na visoko izobražene, omogoči sklep, da so ženske pri nas v preteklih desetletjih na nekaterih področjih iz manjšine prešle do večinskega deleža in seveda s tem tudi podrlje zeleno ravnotežje. Tako, na primer, že dolgo prevladujejo med diplomanti pedagoških, medicinsko-zdravstvenih študijev in tudi na pravo. So v večini na skoraj vseh področjih humanistike in doživljajo. Primer je lahko novinarstvo. Še pred 30 leti je bilo v slovenskem novinarstvu komaj za

vzorec žensk, danes je ta poklic že izrazilo feminiziran.

Toda tudi na naštetih področjih se delež žensk naglo zmanjša med tistimi, ki so končali magistrski in predvsem doktorski študij. Znanost je pri nas – nekaj izjemami – še vedno pretežno moško področje, kar seveda velja predvsem za vodilna mesta v znanosti oziroma delovna mesta izrednih in rednih profesorjev na univerzah. Res pa je, da se ta razmerja počasi izboljšujejo in precej možnosti je, da se bodo že konec tega desetletja naše znanstvenice v statističnih deležih zelo približale kolegom.

Ostajajo pa še nekatere moške trdnjave, predvsem seveda na področju tehnike. Tehniški študiji se seveda ne otepaajo deklet, prav nasprotno. Na to je gotovo vplivalo tudi splošno pomanjkanje študentov v zadnjih letih. Toda Slovenke si očitno večinoma še vedno težko predstavljajo, da bi delale kot inženirke gradbeništva, elektrotehnike, strojništva in tako naprej. Predsodki ali zgrešeno poklicno svetovanje? Verjetno mešanica obojega.

MNENJE STROKOVNJKINJE

Začne se z izbiro poklica ...



FOTO LUKA VUKIČIČ

Če pogledamo razmere na trgu dela, brez težav ugotovimo, da imamo v Sloveniji poleg vertikalne tudi horizontalno segregacijo zaradi spola. Ženske so nadpovprečno zastopane v uradniških poklicih, storitvah in prodaji, strokovnih službah, najmanj pa jih je v poklicih za neindustrijski način dela. Glede na dejavnosti prevladujejo med zaposlenimi v storitvah, predvsem v zdravstvu in socialnem varstvu, izobraževanju, finančnem posredništvu ter gostinstvu in turizmu. V nekmetijskih dejavnostih predstavljajo približno tretjino delovno aktivnih ljudi, najmanj pa jih dela v gradbeništvu.

Neuravnotežena zastopnost po spolu se kaže že med izobraževanjem. V Sloveniji je delež deklic in dečkov v predšolski vzgoji in osnovnošolskem izobraževanju izenačen. Tudi na stopnji srednjih šol ni razlik v deležu dijakov in dijakov, pojavijo pa se v usmeritvi izobraževanja. Dekleta se bolj vpisujejo v programe splošnega ter v nekatere programe poklicnega izobraževanja, kot so zdravstvo, pedagoško, družboslovno-kulturno izobraževanje, ekonomija in osebne storitve. Fantov pa je več v programih, ki izobražujejo za tehnične poklice: v elektrotehniki in računalništvu, metalurgiji in strojništvu, prometu in zvezah ter notranjih zadevah. Na visokošolski stopnji nadaljuje študij in ga tudi konča nekoliko več deklet kot fantov. Prva spet prevladujejo zlasti na višjih in visokih šolah ter fakultetah, ki izobražujejo zdravstvene in socialne ter pedagoške delavce. Delež študentek precej presega delež študentov tudi na ekonomski in filozofski fakulteti, fakultetah za družbene vede, za farmacijo in na medicinski ter nekaterih oddelkih naravoslovnotehniške in biotehniške fakultete. Moških pa je več v tehničnih programih, na

fakultetah za strojništvo, elektrotehniko ter računalništvo in informatiko. Horizontalna segregacija zaradi spola se ohranja tudi v znanosti in raziskovanju – ženske je več v medicinskih in družboslovnih znanostih, moških pa v naravoslovnih in tehničnih. Zmanjšanje segregacije zaradi spola v vzgojno-izobraževalnih programih na srednje- in visokošolski stopnji je eden od posebnih ciljev nacionalnega programa za enake možnosti žensk in moških. Kot ukrep je navedeno spodbujanje štipendiranja dijakov in študentk v vzgojno-izobraževalnih programih, v katerih prevladujejo moški, ter dijakov in študentov tam, kjer je več žensk. Periodični načrt za izvajanje nacionalnega programa predvideva tudi usmerjanje učenk in učencev ter dijakov in dijakov v vzgojno-izobraževalne programe, kjer je pretežno zastopano nasprotni spol. Zmanjšanje vertikalne in horizontalne segregacije je tudi eden od ciljev na trgu dela in tudi tukaj je predvideno spodbujanje žensk in moških za izobraževanje in zaposlovanje na tistih področjih, kjer so manjšinsko zastopane.

Hitre rešitve, kako razbiti stereotipe ter uravnotežiti deleža spolov na vseh področjih izobraževanja in zaposlovanja, zagotovo ni. Predstave o tem, kaj je delo, ki je primerno za ženske, in delo, primerno za moške, so namreč zakoreninjene. Je pa s preprostimi ukrepi mogoče spreminjati mišljenje – tako imajo, denimo, v nekaterih državah posebne dneve, ko dekci odidejo v službo z materami in deklice z očetmi, v drugih državah pripravljajo dneve, ko dekci spoznavajo poklice medicinskih sester, šivilj in podobno, deklice pa gasilci, gradbinci... Zagotovo pa imajo pomembno vlogo pri ustvarjanju podobe sodobnega človeka in oblikovanju stališč o družbenih vlogah žensk in moških tudi mediji. Če so medijske in oglasne vsebine takšne, da ne utrdijo prejšnjih predsodkov in stereotipnih podob žensk in moških v družbi, lahko veliko pripomorejo k temu, da se bo spremenilo dojemanje tradicionalnih vlog spolov. mag. TANJA SALECL, direktorica Urada za enake možnosti

Dr. Nataša Vujica Herzog

Srečna v moškem svetu

Za strojništvo ni pomembna fizična moč, ampak znanje – Odločilna podpora staršev – Med študenti strojništva so dekleta še vedno redke izjeme

Inženirka strojništva je gotovo – če sploh je – nekeje daleč na dnu seznama poklicnih želja naših deklet. Napaka. Vsaj sodeč po naši sogovornici, mladi univerzitetni diplomirani inženirki in doktorici strojništva Nataši Vujici Herzog.

Kako navadno odgovorite tistim, ki vas sprašujejo, zakaj ste se odločili za strojništvo?

To je res večno vprašanje, ki mu nikakor ne morem uti. Verjetno je največ prispevalo okolje, v katerem sem živeła, predvsem starši. Oče je bil vedno navdušen nad mojimi matematično-tehničnimi sposobnostmi. Tudi on je diplomirani inženir strojništva in ekonomije in spominim se, da je zmeraj izbral priročnost, da me je vzel s seboj v podjetje, kjer je bil zaposlen, in mi z velikim veseljem pripovedoval, kako stvari delujejo. Tudi mama je podpirala moje izbiro poklica.

Ali ste kdaj zvedeli, ker ste ženska, od vaših moških kolegov oziroma profesorjev na univerzi doživeli kaj neprijetnega? Ste imeli enake možnosti za napredovanje?

Pravzaprav se ne spominim situacije, da bi se znašla v drugačni ali posebni vlogi zato, ker sem ženska. V »moškem« okolju živim in delu-

jem že dvajset let, odkar sem se vpisala v srednjo strojno šolo v Mariboru. Moja izbira je v glavnem temeljila na dejstvu, da imam rada matematiko, fiziko in tehnične predmete. V razredu smo bila samo štiri dekleta in s sošolci sem se zelo dobro razumela – v drugem letniku so me celo izbrali za predsednico razreda. Pozneje, na fakulteti, smo se prav tako dobro razumeli in sodelovali. Verjetno je k temu pripomogel tudi moj odnos do sodelavcev. Moški in ženske se razlikujemo v načinu delovanja, razumevanja in sodelovanja. Ko sem to sprejela, tudi delitev na moški in ženski svet zame ni bila več pomembna. Pri delu in napredovanju na delovnem mestu sem se zmeraj zanašala nase in na svoje sposobnosti in lahko rečem, da sem imela enake možnosti za napredovanje kot moški kolegi.

Se vam zdi strojništvo primerno delovno področje za ženske? Ne le



NATAŠA VUJICA HERZOG

Nataša Vujica Herzog, rojena pred 35 leti v Mariboru, je po univerzitetni diplomii na Fakulteti za strojništvo Univerze v Mariboru tam pred tremi leti iz strojništva tudi doktorirala. Za doktorsko disertacijo Razvoj sistema kazalnikov za vrednotenje prenove proizvodnih procesov je prejela Trimovo raziskovalno nagrado. Na tej fakulteti je od leta 1996 asistentka; letos je bila habilitirana v naziv docentke za predmetno področje organizacija in upravljanje proizvodnje. Ob delu in družini najde čas tudi za konjičke: ukvarja se z jogo, na duhovni univerzi študira indijsko vedsko astrologijo jyotish, igra flavto in z možem pleše v plesni šoli Pingi.

na univerzi, temveč tudi v proizvodnji? Iz lastnih izkušenj lahko povem, da je lahko strojništvo zelo zanimivo tudi za ženske. V današnjem, tehnološko visoko razvitem okolju se delo strojnikov precej razlikuje od težkega in umazanega dela v zaniknih delavnicah, čeprav večina ljudi še vedno misli, da je natančno takšno. Uspesna domača podjetja, kot so na primer Gorenje, Sava, Trimo, so organizacijsko in tehnološko zelo napredna, zato je pravi užitek pogledati njihovo lepuro in inovativno proizvodnjo. Danes pokaže večina dela, ki ga opravljajo strojniki, z računalniki. Prav tako v večini primerov za delo ni pomembna fizična moč, ampak znanje.

Je tudi vaš mož strojniki? Kako gleda na vaše delo in kako sinova? Moj mož dela v elektrotehniki. Ko sva se spoznala, je bil tudi na presenečenje, da študiram strojništvo, vendar ga ni nikoli motilo, da sem ženska v pretežno moškem poklicu. Celo nasprotno, ponosen je name, me podpira in običajno ga zabava, če ga kdo vpraša, kaj sem po poklicu. Otroka sta še majhna. Jan je star dve leti, Tomaž pa sedem. Tomaž mi včasih zaupljivo pove, da bo, ko bo starejši, prišel k meni na fakulteto in delal to, kar delam jaz.

Kako bi se vi lotili promocije strojništva, da bi pritegnili več deklet? Koliko deklet je med vašimi študenti? Kako uspešna so?

Promocija študija je zelo kompleksna. Še vedno se večina dijakov in njihovih staršev pri izbiri študija ravna po prepričanju in izkušnjah, ki pa niso nujno točne. Vsekakor je izbira fakultete in izobrazbe pomembna za posameznika, zato je poleg informacije o tem, kateri kader je najbolj iskan, zelo pomembno tudi to, kako je plačan. Strojniki so glede na zahtevnost študija in dela v primerjavni s preostalinimi poklici še vedno preslabo plačani, čeprav po nekaterih evropskih raziskavah veljajo – predvsem tisti s področja proizvodnega menedžmenta – za najbolje plačani in iskan profil v bližnji prihodnosti. Med mojimi študenti so dekleta zelo redke izjeme. Vendar pa so tista, ki se odločijo za študij strojništva, večinoma prizadevna in zato tudi uspešna. JASNA KONTLER - SALAMON